

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 29. ТОМ 5
ISSUE 29. VOLUME 5

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 18.06.2020 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомяр]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 29. Том 5. – 242 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор, (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент, (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомяр І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Квас О.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медведик Ю.Є.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Львівський національний університет імені Івана Франка), професор кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Павлак Мірослав** – д. габ. з філології, професор, ректор Державної вищої професійної школи в Коніні (Польща); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петренко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Степик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельбак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Рецензенти:

Астаф'єв О.Г. – д.філол.н., проф. каф. теорії літ., компаратив. і літ. тв. ІФ КНУ ім. Т. Шевченка; **Падалка Г.М.** – д.пед.н., проф. каф. ф-но вик. та худ. культ. ІМ НПУ ім. М. Драгоманова; **Скотна Н.В.** – д.філос.н., проф., зав. каф. практ. психол., ректор ДДПУ ім. І. Франка.

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомяр І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2020
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомяр І.М., 2020

УДК 39+008:780.616.432:7Теличко«196/200»(477.87)(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/29.209721>

Леся МИКУЛАНИНЕЦЬ,
orcid.org/0000-0002-6346-6532

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри співу, диригування і музично-теоретичних дисциплін
Мукачівського державного університету
(Мукачево, Закарпатська область, Україна) *l.mikulaninets@gmail.com*

ТВОРЧИСТЬ ТЕТЯНИ ТЕЛИЧКО В ЕТНОКУЛЬТУРНОМУ РОЗВИТКУ ФОРТЕПІАННОГО МИСТЕЦТВА ЗАКАРПАТТЯ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Мета роботи – на основі вивчення та узагальнення наукових джерел із мистецтвознавства і музичної педагогіки охарактеризувати основні принципи піаністичної діяльності Т. Теличко, виявити їх вплив на етнокультурний розвиток професійного фортепіанного мистецтва Закарпаття кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Методологія дослідження полягає у застосуванні біографічного, аналітичного, системного, історичного, аксіологічного підходів для з'ясування змісту праці Т. Теличко.

Наукова новизна – вперше в національній гуманітаристиці подано аналіз викладацької та виконавської практики Т. Теличко в аспекті висвітлення їх значення в етнокультурному поступі регіону.

Висновки. Творчість Т. Теличко – вагома сторінка в еволюції професійного мистецтва Закарпаття. В педагогічній діяльності мисткині відобразилося поєднання традицій східноєвропейських і західноєвропейських піаністичних шкіл. Цей синтез знайшов свою реалізацію у формуванні власної дидактичної системи, домінуючою рисою якої є етнокультурна специфіка. Виховуючи студентів на засадах провідних світових фортепіанних методик, викладач розкриває їх креативний потенціал; кристалізує високу якість звуку; удосконалює інтелектуальні та технічні можливості; виробляє аксіологічне ставлення до духовних надбань людства тощо.

Напрацювання Т. Теличко у виконавстві представлені інтерпретацією багатограних стильових і жанрових зразків. З позиції тематики цього дослідження особливо цінними є популяризація на теренах України доробку майстрів краю, що допомагає утвердженню регіонального композиторського мистецтва в національному соціокультурному просторі; гастролі за кордоном, які вплинули на інтеграцію закарпатського колориту в європейський музичний континуум.

Оскільки закладений у змісті опусів образний характер відображає грані ментальності мешканців певної території, то їх трактування потребує своєрідного розуміння. Воно часто втілює не тільки професійні прийоми фортепіанної гри, але й імітує фольклорні естрадні принципи проживаючих у краї етносів – українців, угорців, чехів, словаків, румунів та інших. Піаністика Т. Теличко демонструє досконале володіння багатою палітрою художніх засобів гри, що сприяє донесенню етнокультурних особливостей області.

Ключові слова: етнокультура, фортепіанне мистецтво Закарпаття, педагогічна діяльність, виконавська творчість, Т. Теличко.

Lesya MYKULANYNETS,
orcid.org/0000-0002-6346-6532

Candidate of Art History, Associate Professor,
Associate Professor in Department of Singing, Conducting and Music-Theoretical Disciplines
of Mukachevo State University
(Mukachevo, Zakarpattia region, Ukraine) *l.mikulaninets@gmail.com*

TETIANA TELYCHKO'S OEUVRE WITHIN THE DOMAIN OF ETHNIC AND CULTURAL EVOLVEMENT OF PIANOFORTE ART IN ZAKARPATTIA (THE LATE 20th – EARLY 21st CENTURIES)

The key objective of the research is characterising the key principles of Tetiana Telychko's pianistic activity, revealing their impact on ethnic and cultural evolvement of professional pianoforte art in Zakarpattia in the late 20th – early 21st centuries on the basis of studying and generalising Art Criticism and Music Pedagogy theses.

The research methodology presupposes the biographical, analytical, systemic, historical and axiological approaches implementation for identifying the content of Tetiana Telychko's artistic heritage.

The scientific novelty of the research is as follows: for the first time ever in national Humanitarian Studies domain the analysis of Tetiana Telychko's teaching and performing practices within the aspect of revealing their significance for the region's ethnic and cultural progress was put forward.

Conclusions. *Tetiana Telychko's oeuvre is a weighty contribution to the evolvement of Zakarpattia's occupational art. The art expert's teaching activity has reflected the combination of East-European and West-European pianoforte music schools traditions. This synthesis has sought its implementation via shaping an individual didactic system the predominant feature of which is ethnic and cultural specifics. While nurturing the students with the world's leading pianoforte methodologies basis implementation, the teacher: reveals their creativity potential; crystallizes the high sound quality; perfects their intellectual and technical abilities; elaborates the axiological attitude to the humanity's mental/cultural heritage, etc.*

Tetiana Iuriiivna's contributions to the performing artistry are introduced via miscellaneous stylistic and genre patterns interpretation. From the perspective of the subject area of our research, the most vital issues are as follows: popularising the regional artists' works all over Ukraine which, in its turn, contributes to establishing the composer's regional art within the national sociocultural domain; concert tours abroad that enhanced Zakarpattia's identity integration into European music continuum. As the image-bearing character laid in the opuses' content reflects the facets of certain regions inhabitants' mentality, their interpretation requires peculiar understanding.

It often embodies not only the professional pianoforte playing techniques but also imitates the pop folklore principles of the regional ethnic groups, i.e. the Ukrainians, the Hungarians, the Czechs, the Slovaks, the Rumanians and some others. Thus, Tetiana Telychko's pianistic tradition demonstrates the perfect grasp of the wide range of artistic playing tools / techniques and this contributes to revealing the regional ethnic and cultural specifics.

Key words: *ethnic culture, pianoforte art of Zakarpattia, teaching activity, performing artistry, T. Telychko.*

Постановка проблеми. Кінець ХХ – початок ХХІ століття в національній гуманітаристиці характеризується появою значної кількості праць із вивчення культури певної території України (О. Антоненко, Г. Данканич, І. Бермес, Л. Кияновська, О. Леонтєва, Т. Мартинюк, Л. Микуланинець, Т. Росул, О. Стебельська та інші). Зазначені вище процеси сприяли формуванню нового наукового напрямку – регіоніки. В її основу покладено принцип цілісного осягнення матеріальних і духовних надбань конкретного краю та виявлення їх ролі в утворенні єдиного духовного виміру країни. Можна з упевненістю стверджувати, що нині знайшли осмислення здобутки майже всіх областей нашої держави.

Закарпаття є однією із найбільш унікальних місцевостей України. В силу свого особливого географічного розташування, приналежності в різні історичні періоди до Австро-Угорщини, Чехословаччини, Угорської імперії, Радянського Союзу культура краю сформувалася під значним впливом етнічних чинників і професійних засад (українських, угорських, словацьких, румунських, чеських, російських).

Аналіз останніх досліджень. Усвідомленню специфіки області присвячено низку статей (В. Гайдук, Е. Добровольська, О. Короленко, В. Мадяр-Новак, Л. Мокану, К. Оленич, В. Теличко та інші) та кандидатські дисертації (Г. Данканич, Л. Микуланинець, Т. Росул). Однак за наявності ґрунтовних праць із вказаної проблеми залишається ще багато аспектів, які потребують системного опанування. Однією з таких лакун є фортепіанне мистецтво регіону, діяльність провідних педагогів тощо.

Оскільки талант має суб'єктивний характер, а майстер визначає світоглядну модель народу, нації, держави, то часто, вивчаючи шлях, яким іде конкретна креативна персона, ми опиняємося в тій

сфері, яка роз'яснює не тільки індивідуальну еволюцію, але й функціонування конкретного виду творчості в певну добу. Саме в такому ракурсі вбачаю актуальність пізнання постаті Т. Теличко – особистості, піаністична практика якої позначилася на національному поступі області, подальшій еволюції її етнокультурних традицій, на інтеграції та встановленні духовних здобутків краю в європейському цивілізаційному просторі.

Мета статті – на основі вивчення та узагальнення наукових джерел із мистецтвознавства і музичної педагогіки охарактеризувати основні принципи піаністичної діяльності Т. Теличко, виявити їх вплив на етнокультурний розвиток професійного фортепіанного мистецтва Закарпаття кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Формування професіоналізму в духовній сфері на Закарпатті відбулося в другій половині ХХ століття. Велику роль у цьому процесі відіграло відкриття в Ужгороді училища (1946 рік) та створення на його базі фортепіанного відділу. Останній ґрунтувався на поєднанні фахових засад різних шкіл: угорської, чеської, італійської, російської та української. Їх своєрідний синтез сприяв народженню самобутнього регіонального мистецтва, де етнокультурність стала домінуючою ознакою. Масштабна діяльність провідних педагогів зазначеного навчального закладу (Д. Задора, С. Хосроєвої, К. Воски, З. Лендела) сприяла його утвердженню не лише в Україні, але й за її межами.

Чергова хвиля розквіту піанізму в області відбулася у 80-90-ті роки ХХ століття. В цей період в установі діє плеяда талановитих музикантів (А. Гедеон, В. Боднар, М. Волковська, Т. Журкі, Т. Теличко, А. Чернова, Н. Шутко та багато інших). Особливою з позиції етнокультурного розвитку краю є праця Т. Теличко.

Тетяна Юрїївна народилася 6 червня 1954 року в родині інтелігентів. Батько – Юрїй Антонович Кизиченко – військовий льотчик. Матір – Ірина Павлівна Кизиченко – викладач фортепіано, перша вчителька гри на інструменті Т. Теличко. Пані Ірина закінчила Дніпропетровське училище, де займалася по спеціальності у досвідченого фахівця Самуїла Давидовича Храмова – випускника Петербурзької консерваторії (клас професорів О. Медема та О. Глазунова). Через педагогічну спадковість Іриною Павлівною були засвоєні і переосмислені традиції російської піаністики, яка славилася ґрунтовною освітою, особливим ставленням до звуку, досконалою технічною підготовкою.

І. Кизиченко постійно професійно вдосконалювалася і формувала цю потребу у своїх вихованців. Вона регулярно відвідувала майстер-класи знаних майстрів Московської, Ленінградської і Київської ЦМШ. Завдяки матері Тетяна Юрїївна полюбила мистецтво, усвідомлено вибрала його справою свого життя, навчилася читати з аркуша, захопилася процесом роботи над твором, залучилася до камерного виконавства.

В 1969 році Тетяна Юрїївна вступає до Челябінського училища ім. П. І. Чайковського. Її викладач із фаху – Борис Михайлович Белицький – закінчив у Москві ДМШ ім. Гнесіних та аспірантуру при ньому. Студіював у професора Т. Гутмана (учня легендарного Г. Нейгауза) – одного з провідних артистів Радянського Союзу. Б. Белицький взяв на озброєння засади «нейгаузівської» школи: заняття відбувалися в присутності всіх учнів класу, а також вчителів музичних освітніх закладів міста. Творчу манеру Б. Белицького вирізняла величезна ерудиція, вільне володіння інструментом, фундаментальне знання методики. Його спосіб роботи сприяв накопиченню у піаністів уявлень про різноманітний і різностильовий репертуар; глибинному проникненню в авторський задум; розвитку їх сценічних здібностей (оскільки кожен урок був своєрідним концертним виступом). Педагог виробив у Тетяни Юрїївни естрадну витримку, навички швидко і ґрамотно прочитувати та засвоювати композиторський текст, цілісно усвідомлювати й доносити форму твору тощо.

Після переїзду сім'ї в Україну Тетяна Юрїївна продовжила здобувати освіту в Дніпропетровському музичному училищі. Наставницею студентки стала випускниця Інституту ім. Гнесіних – Лідія Іванівна Євсєвська, якій поталанило навчатися у знакових для радянської культури професорів. По фаху вона займалася в О. Юровського (учня О. Гондельвейзера), специфіку фортепіанного ансамблю опанову-

вала в класі А. Готліба, курс методики засвоювала під керівництвом О. Алексєєва, теоретичні дисципліни осягала у В. Конен, М. Рїтгих та інших. Праця зазначених митців – вагомий етап в історії поступу європейського піанізму та мистецтвознавчої думки. Традиції своїх вчителів Л. Євсєвська гідно продовжувала й примножувала, передавала своїм вихованцям. Тетяна Юрїївна зазначала, що її педагогічна концепція ґрунтується на принципах, які на етапі творчого становлення прищепила їй Лідія Іванівна [7].

З 1975 року Тетяна Юрїївна – студентка Київської консерваторії. Їй пощастило вдосконалюватися у прекрасного концертуючого музиканта Наталії Миколаївни Вітте. Професор Н. Вітте зробила власну викладацьку систему, розвивала засади Київської фортепіанної школи. Ознаками її стилю було виховання культури звуку і виконавської техніки; партнерські взаємини з учнями, підтримка їхньої ініціативи; дотримання оптимальної репертуарної політики; вміння креативно інтерпретувати задум художнього зразку; формування естрадного досвіду через залучення до різноманітних виступів тощо [4].

Тетяні Юрїївні, крім ґрунтовних професійних знань комунікації з професором, отримала цінний приклад суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Дружно манеру контактування Тетяна Юрїївна запровадила і з підопічними свого класу. Вона є запорукою емоційного розслаблення, м'язової розкутості, що допомагає успішності творчого процесу. Аналіз фахових традицій, на основі яких відбувалося становлення Т. Теличко, демонструє переосмислення нею підвалин російського та українського піанізму. Їх синтез разом із ерудованістю, особистісною культурою, освіченістю майстрині сприяв виробленню оригінального педагогічного та виконавського почерку.

Переїзд у 1986 році на Закарпаття розпочав нову сторінку в біографії Т. Теличко. Саме в цьому регіоні яскраво виразилася багатогранність її таланту. Вона залучалася до праці в Ужгородському музичному училищі ім. Д. Задора (нині Ужгородський музичний коледж). Діяльність Тетяни Юрїївни допомогла подальшій еволюції духовності краю в етнокультурному аспекті, збагаченню закарпатського мистецтва рисами Московської, Петербурзької та Київської шкіл.

Центром викладацької практики Тетяна Юрїївна є особистість студента. На розкриття його обдарування, формування комплексу фахових компетенцій, інтелектуальний та духовний поступ спрямовувалася робота в класі спеціальності. Вона реалізовувалася через єдність психоемоційного, технічного та інтелектуального розвитку вихо-

ванця. Для дидактичної системи Тетяна Юріївна характерним є домінування східнослов'янських фортепіанних принципів. Тому втілення ідей композитора, прискіпливий добір репертуару, глибоке проникнення в його стилістику, вироблення особливого туше – основне завдання. Віртуозна майстерність підкорена реалізації змісту музичного опусу.

Крім того, в Ужгородському коледжі Тетяною Юріївною вела навчальний курс «Методика вивчення гри на інструменті». Метою дисципліни було раціональне осмислення та опанування основними прийомами праці провідних національних і закордонних педагогів, засвоєння концепцій різних виконавських шкіл, вільне володіння категоріально-понятійним апаратом, вміння використовувати потрібні навички для вирішення професійних проблем.

Педагогічна справа Т. Теличко не обмежується аудиторними заняттями. Маючи величезну фонотеку, вона влаштовує для учнів прослуховування і подальше дискусійне обговорення багатоманітних творів у виконанні провідних світових митців. Такі зустрічі вдосконалюють художній смак, комунікативні вміння і критичне мислення учнів, формують в них потребу до саморозвитку і пізнання нових культурних обріїв.

За період освітньої діяльності на Закарпатті Т. Теличко було підготовлено більше 70 піаністів, які успішно працюють у музичних школах та ВНЗ (в Україні та за кордоном). Понад 20 вихованців закінчили національні та зарубіжні консерваторії, стали лауреатами всеукраїнських і міжнародних конкурсів. Перелік їх досить значний, в рамках статті не можу навести весь список. Зрозумілим є і те, що майстерність викладача вимірюється не кількістю випускників, а якістю їх фахової практики. Вона виявляється у таланті прищепити підопічним любов до мистецтва, викликати в них бажання його осягати й розуміти. В цьому аспекті можна визнати, що дидактичні засади Т. Теличко є результативними.

Тетяна Юріївна здійснює значну методичну роботу, є авторкою низки наукових розробок із проблем музичної педагогіки, багато років читає лекції та веде майстер-класи на обласних курсах підвищення кваліфікації вчителів ДМШ. Мисткиня реалізовує просвітницьку місію: актуалізує, пояснює та популяризує постулати західно- й східноєвропейської піаністики, сприяючи подальшому утвердженню етнокультурної специфіки Закарпаття.

Змістовним є і виконавство Т. Теличко, що проводиться в Україні й за її межами (Словаччина, Німеччина, Польща, Угорщина, Австрія та

інші). В репертуарі артистки опуси Д. Скарлаті, Й. Баха, В. Моцарта, Л. Бетховена, Ф. Шуберта, Ф. Шопена, Р. Шумана, Й. Брамса, Е. Гріга, П. Чайковського, С. Рахманінова, М. Скорика та інших. Слід згадати і прем'єрні інтерпретування творів В. Теличка, Г. Ляшенка, Є. Станковича, Г. Коларовського, Б. Бріттена, Є. Іршаї, В. Янцо, В. Алмаші, Ю. Іщенко та інших.

Певний естрадний універсалізм можливий завдяки довершеному володінню Т. Теличко великим фаховим арсеналом. Піаністка співпрацювала із закордонними та українськими музикантами: В. Возняком (Швейцарія), Х. Свімбергом (Бельгія), Е. та П. Готвоні (США), В. Буймістером, Ю. Бервецьким, О. Ільницькою, Н. Підгородською, В. Плоскіною, Ф. Томичем, В. Шейко (Україна) та іншими.

Грунтовна практика Т. Теличко отримала і суспільне визнання. Вона нагороджена значною кількістю почесних грамот, є лауреатом обласної премії ім. Д. Задора, а у 2016 році за розвиток духовності краю отримала почесне звання – Заслужений працівник культури України. Однак найбільшою її відзнакою є успішна робота її випускників, які гідно продовжують справу своєї наставниці.

Висновки. Творчість Т. Теличко – вагома сторінка в еволюції професійного мистецтва Закарпаття. В педагогічній діяльності мисткині відобразилося поєднання традицій східноєвропейських і західноєвропейських піаністичних шкіл. Цей синтез знайшов свою реалізацію у формуванні власної дидактичної системи, домінуючою рисою якої є етнокультурна специфіка. Виховуючи студентів на засадах провідних світових фортепіанних методик, викладач розкриває їх креативний потенціал; кристалізує високу якість звуку; удосконалює інтелектуальні та технічні можливості; виробляє аксіологічне ставлення до духовності людства тощо.

Напрацювання Тетяни Юріївни у виконавстві представлені інтерпретацією багатогранних стильових і жанрових зразків. З позиції тематики цього дослідження особливо цінними є популяризація на теренах України доробку майстрів краю, що допомагає утвердженню регіонального композиторського мистецтва в національному соціокультурному просторі; гастролі за кордоном, які вплинули на інтеграцію закарпатського колориту в європейський музичний континуум.

Оскільки закладений у змісті опусів образний характер відображає грані ментальності мешканців певної території, то їх трактування потребує своєрідного розуміння. Воно часто втілює не тільки професійні прийоми фортепіанної гри, але

й імітує фольклорні естрадні принципи проживаючих у краї етносів – українців, угорців, чехів, словаків, румунів та інших. Піаністика Т. Теличко демонструє досконале володіння багатомітрою художніх засобів гри, що сприяє донесенню етнокультурних особливостей області.

Ця стаття не вичерпує всі аспекти заявленої проблематики. Перспективними є дослідження виконавської манери Т. Теличко, характеристика її науково-методичних розробок, комплексне вивчення професійного фортепіанного мистецтва Закарпаття другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Болбат Ю. Традиции русской исполнительской культуры как фактор музыкального профессионализма. *Вопросы науки и образования: теоретические и практические аспекты* : материалы Международной научно-практической конференции (Прага, 18 мая, 2019 год). Прага, 2019. С. 374–379.
2. Добровольська Е. В., Романюк Л. Б. Фортепіанна творчість композиторів Закарпаття в контексті поліетнічного культурно-мистецького середовища регіону. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 2 (24) 1 т. С. 34–36.
3. Гуральник Н. П. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки : монографія. Київ, 2007. 459 с.
4. Микуланинець Л. М. Виконавська та педагогічна діяльність Наталії Вітте в контексті розвитку Київської фортепіанної школи другої половини ХХ століття. *Мистецтвознавчі записки*. 2012. Вип. 21. С. 252–259.
5. Микуланинець Л. М. Етнокультурні виміри становлення та розвитку професійного музичного мистецтва Закарпаття другої половини ХХ століття : монографія. Ужгород : Карпати, 2012. 212 с.
6. Професійна музична культура Закарпаття / упоряд., підготовка текстів, передм., прим. Мокану Л. М. Ужгород : Карпати, 2005. Вип. 1. 420 с.
7. Теличко Т. Ю. Воспоминания об Л. И. Евсевской. *Выдающиеся музыканты Днепропетровщины: Лидия Евсевская* / сост. Т. Медведникова. Днепропетровск, 2007. С. 96–98.

REFERENCES

1. Bolbat Yu. Traditsii russkoy ispolnitel'skoy kul'tury kak faktor muzykal'nogo professionalizma [The traditions of Russian performing culture as music professionalism factor]. *Science and Education Issues: Theoretical and Practical Aspects: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Prague, 18 may, 2019)*, Prague, 2019, P. 374–379 [in Russian].
2. Dobrovolska E. V., Romaniuk L. B. Fortepianna tvorchist' kompozytoriv Zakarpattya u konteksti polietnichnogo kul'turno-mystecz'kogo seredovy'shha regionu. [Pianoforte oeuvre of Zakarpattia's composers within the context of regional poly-ethnic cultural and artistic domain]. *International science periodical Internauka*, 2017. № 2 (24) (Vol. 1), P. 34–36 [in Ukrainian].
3. Huralnyk N. P. Ukrayins'ka fortepianna shkola XX stolittya v konteksti muzychnoyi pedagogiky [Ukrainian pianoforte school of the 20th century within Music Pedagogy context : monograph.]. Kyiiv, 2007, 459 p. [in Ukrainian].
4. Mykulanynets L. M. Vykonavs'ka ta pedagogichna diyal'nist' Nataliyi Vitte u konteksti rozvytku Kyuyivs'koyi fortepiannoyi shkoly' drugoyi polovyny' XX stolittya [Performing and teaching activity of Nataliia Vitte within the context of Kyiiv pianoforte school evolvement in the second half of the 20th century]. *Mystetstvoznavchi zapysky*, 2012, Issue 21, P. 252–259 [in Ukrainian].
5. Mykulanynets L. M. Etnokul'turni vymiry stanovlennja ta rozvytku profesijnoho muzychnoho mystectva Zakarpattja druhoji polovyny XX stolittja [Ethnic and cultural aspects of the establishment and evolvement of Zakarpattia's professional Music Art in the second half of the 20th century] : monograph. Uzhhorod : Karpaty, 2012, 212 p. [in Ukrainian].
6. Mokanu L. M. (Ed.) Profesijna muzyčna kul'tura Zakarpattja [The professional music culture of Zakarpattia]. Uzhhorod : Karpaty, 2005, Issue 1, 420 p. [in Ukrainian].
7. Telichko T. Yu. Vospomynanyja ob L. Y. Evsevskoj. [Recollections of L. I. Ievsevskaja]. T. Medvednikova, (Ed.), *Vydaiushiesia muzykanty Dnepropetrovshiny: Lidia Ievsevskaja*, Dnepropetrovsk, 2007, P. 96–98 [in Russian].

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Любомир АНДРУСІВ. Раціоналістичні тенденції в українській філософській думці XI – поч. XVII ст.....	4
Світлана АТАМАНСЬКА (ДЕРКАЧ). Соціально-демографічні перспективи Київської області.....	10
Галина БЗУНЬКО. Українсько-польська боротьба навколо університетського питання в 1784–1914 рр. (кінець XVIII–початок XX ст.).....	17
Олена NAUMENKO. Methods of soviet Propaganda dissemination within displaced camps in Western Europe (1944–1948)	26
Світлана СТЕПАНЮК, Сергій ГОЛЯКА, Віра ТКАЧУК, Ольга КОЛЬЦОВА, Вікторія КОВАЛЬ. Життєвий та спортивний шлях легенди українського спорту Лариси Латиніної.....	33
Віталій ШЕВЧЕНКО. Конференція демократичного конгресу в Харкові (26–27 січня 1991 р.).....	39

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Валентина АНДРЕЄВА. Політика українізації та музично-театральне життя Полтави кінця 20-х – початку 30-х років XX століття: джерелознавчий аспект.....	44
Тетяна АНДРУСИШИН, Вікторія ПОЛЮГА. Соціокультурні орієнтири жінки в суспільних оцінках статі.....	52
Lianna BUCHOK. Style discourses of academic specialization of the Transcarpathian school of composition based on examples of piano art of the second half of the 20th century.....	58
Ван ВЕЙКЕ. Художественный язык в китайской пейзажной живописи конца XIX – XX ст.: западная исследовательская традиция (1940–2010-е гг.).....	66
Марія ДЕМ'ЯНЮК. Фестиваль як форма культурно-дозвілєвої діяльності в місті Хмельницькому.....	75
Віолетта ДУТЧАК. Синтез видів творчої діяльності бандуристів української діаспори: традиції і новаторство.....	83
Олена ЗАВЕРУХА. Стилїстика хорового твору Д. Бочарова «Прощай, світе»: драматургічні функції фактури.....	91
Оксана ЗАХАРОВА. Социально-художественная функция бального костюма.....	96
Роман КОРСАК, Галина КОЛІСНИК, Іван ГОДЯ. Формування культури ресторанного обслуговування.....	102
Анастасія КРАВЧЕНКО. Виконавська інтермедіальність: дискурс художньо-технологічної креативності в музичному мистецтві XXI століття.....	107
Екатерина КРАСНОЩЕК. Вокальний цикл Луї Дюрея «Три песни басков» на стихи Жана Кокто в контексте раннего периода творчества композитора.....	112
Тетяна КРУЛКОВСЬКА. Вокальна творчість Михайла Завадського на шляху формування «української школи» у музиці XIX століття.....	120
Світлана ЛИСЮК, Євген ЛИСЮК. Проблема сценічного хвилювання студентів-піаністів.....	126
Любомир МАРТИНІВ, Ольга МАРТИНІВ. Дрогобицька філія ВМІ ім. М. Лисенка як фактор професіоналізації музичного життя української громади.....	132
Олег МАРЦИНКІВСЬКИЙ. Молодий співак і студія звукозапису: педагогічні поради.....	139
Леся МИКУЛАНИНЕЦЬ. Творчість Тетяни Теличко в етнокультурному розвитку фортепіанного мистецтва Закарпаття кінця XX – початку XXI століття.....	144
Уляна МОЛЧКО. Жанрові особливості фортепіанних творів Юліуса Фельдмана.....	149
Маріанна МУРАШКО. Візуальний образ персонажа в пояснювальних рекламних роликах за останнє десятиріччя.....	155

Марина ПОНОМАРЕНКО. Триптих М. Пономаренко «Сімейні реліквії»: особливості образного та художньо-стилістичного ладу.....	161
Ірина П'ЯТНИЦЬКА-ПОЗДНЯКОВА. До проблеми музичного дискурсу як багатовимірного текстового простору.....	168
Віолетта РАДОМСЬКА. Фактури в архітектурній поліхромії як чинник формоутворення інтер'єрного середовища.....	176
Вадим РАКОЧІ. Оркестрування як засіб синтезу в концерті для оркестру «Карпатський» Мирослава Скорика.....	182
Ірина СІДОРОВА. Курс «Хорознавство» в умовах підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності.....	190
Нінель СІЗОВА, Ганна БІЛОЗЕРСЬКА, Тетяна БЕЛІНСЬКА, Катерина КУШНІР. Опера Григорія Давидовського «Під згуки рідної пісні» та її значення для хорової культури Вінниці.....	197
Наталія СТОРОНСЬКА. Феномен творчої постаті Євгенії Шуневич у контексті діяльності Дрогобицької вокально-педагогічної школи.....	203
Вероніка ТОРМАХОВА. Стилеутворення в неакадемічній музиці.....	209
Олег ЧУЙКО. Мистецькі взаємовпливи Київської Русі та Скандинавії періоду Середньовіччя.....	213
Ольга ШКОЛЬНА, Ліля АМЕТОВА. Рекламні листівки Є. Гапчинської для МОЗ України проти коронавірусу в період карантину.....	218
Mariya YARKO. The ethnic and national identity matrices of Ukrainian academic music: methodology of the issue.....	229

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:**

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES:**

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 29. ТОМ 5
ISSUE 29. VOLUME 5**

Редактори-упорядники
Микола Пантюк
Андрій Душний
Іван Зимомря

Здано до набору 25.05.2020 р. Підписано до друку 22.06.2020 р.
Гарнітура Times New Roman. Формат 64x90/8.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 28,13. Зам. № 0720/189. Наклад 300 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефони: +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>